

Bệnh lang ben và thuốc chữa

Số bệnh nhân nhiễm vi nấm ngoài da ở nước ta khá nhiều, xếp hàng thứ hai trong số bệnh da liễu, chỉ sau bệnh chàm (eczema). Một trong số những bệnh da do vi nấm hay gặp nhất là lang ben. Điều trị bệnh lang ben “tuy dễ mà khó” vì bệnh thường rất dễ tái phát.

1. Lang ben lây lan rất nhanh

Lang ben là bệnh nấm nông ngoài da, nguyên nhân do nấm *Malassezia furfur* gây bệnh. Bệnh thường gặp ở người trẻ, ở các vùng khí hậu nóng, ẩm. Bệnh lan nhanh từ vùng da này sang vùng da khác và lây nhiễm từ người này sang người khác trực tiếp hoặc gián tiếp qua khăn lau, quần áo, giường chiếu... Điều kiện thuận lợi để phát bệnh là làn da nóng ẩm do khí hậu, hoạt động thể lực, mặc quần áo bí kín, tiết nhiều mồ hôi nhờn. Bệnh nhân mắc các bệnh Cushing (một loại bệnh nội tiết), sự suy giảm miễn dịch, suy dinh dưỡng cũng là những yếu tố làm bệnh dễ phát sinh.

Tổn thương da do lang ben thường là các dát giảm sắc tố (trắng hơn da bình thường), đôi khi là các dát tăng sắc tố (sậm hơn da bình thường) hoặc dát hồng ban (vết hồng đỏ). Bề mặt các thương tổn có vảy mịn như phấn. Nếu dùng bìa cứng hoặc dao cùn cạo thì vảy mịn tróc ra rõ hơn (dấu hiệu vỏ bào). Vị trí tổn thương thường là những vùng da bị che kín, tiết nhiều mồ hôi nhờn như giữa lưng, giữa ngực, mạn sườn, bụng, mặt trong cánh tay, đùi, vùng mặt (trước tai, hàm dưới).

Lang ben thường gây cảm giác châm chích khi nóng nực, ngứa ít hoặc không ngứa. Do đó, người bệnh ít khi chữa trị sớm, nhất là khi tổn thương ở vùng da khó nhìn thấy (vùng lưng). Nếu không ngứa, thương tổn chỉ gây mất thẩm mỹ nên bệnh nhân thường để cho lang ben lan rộng, trở nên khó trị và có thể là nguồn lây cho người khác. Bệnh rất hay tái phát, nhất là khi không biết cách phòng ngừa và điều trị đúng.

2. Chữa trị thế nào?

Có hai dạng thuốc được dùng để điều trị bệnh lang ben: thuốc bôi tại chỗ và thuốc uống toàn thân.

Thuốc bôi gồm có các loại: dung dịch BSI (acid benzoic + acid salicylic + iod), ASA (acid acetylsalicylic, natri salicylat); kem, mỡ hoặc gel trong đó có chứa các loại thuốc kháng nấm như: ketoconazol, bifonazol, clotrimazol, econazol, miconazol...

3. Dùng thuốc bôi tại chỗ cần chú ý:

Dung dịch ASA hoặc BSI: có thể gây kích ứng da tại chỗ, gây bong da, lột da, vì vậy, không được bôi trên diện rộng, không nên bôi ở những vùng da mỏng, nhạy cảm. Không được để thuốc dính vào vùng niêm mạc và bán niêm mạc như mắt, miệng, sinh dục. Nên bôi ngày 1 lần vào buổi tối. Nếu tổn thương quá nhiều, nên chia ra bôi từng vùng vào các thời điểm khác nhau trong ngày. Các thuốc loại này hiệu quả thấp, dễ tái

phát nếu dùng đơn độc, vì vậy, nên kết hợp với các loại thuốc khác nếu bị bệnh trên diện rộng.

Thuốc bôi dạng kem, mỡ: Cần bôi thuốc khi bề mặt da sạch, khô, không có mồ hôi. Bôi đều và để hở khoảng 30 phút rồi mới mặc áo để tránh thuốc dính vào quần áo vừa lãng phí thuốc lại vừa mất tác dụng. Nên bôi thuốc 2 lần/ngày. Thuốc có thể gây dị ứng nhẹ. Tuy nhiên, dị ứng này sẽ giảm và hết khi ngưng bôi thuốc hay dùng thuốc chống dị ứng.

Thuốc uống toàn thân: Có thể sử dụng các loại thuốc kháng nấm sau: nhóm imidazol (ketoconazol, itraconazol, fluconazol...), nhóm allylamin (terbinafin) và kháng sinh chống nấm griseofulvin.

4. Lưu ý khi dùng thuốc kháng nấm đường uống:

Mỗi nhóm thuốc đều có những ưu thế và nhược điểm riêng. Ketoconazol rất độc với gan, vì vậy, trước khi điều trị, cần làm các xét nghiệm kiểm tra chức năng gan. Itraconazol, fluconazol ít độc với gan và hiệu quả hơn. Nhóm allylamin hấp thu rất tốt qua đường tiêu hóa, ít gây độc cho gan, những tác dụng phụ có thể gặp là gây rối loạn tiêu hóa, gây rối loạn vị giác. Griseofulvin là thuốc uống chống nấm rẻ nhất có hiệu quả với các loại nấm da, tuy nhiên, hiệu quả thực sự không bằng các thuốc nhóm imidazol và allylamin. Thuốc có thể làm tăng nhạy cảm ánh sáng của da, vì vậy, cần tránh nắng trong thời gian dùng thuốc. Nên uống thuốc sau khi ăn vì thuốc hấp thu tốt hơn sau khi ăn các loại thức ăn dầu và nên uống thuốc với nhiều nước.

5. Người bệnh cần biết

Để điều trị lang ben hiệu quả, cần kết hợp cả thuốc uống và thuốc bôi. Điều trị liên tục cho đến khi da lành, sau đó cần tiếp tục bôi thuốc ít nhất 2 tuần nữa để tránh tái phát. Nếu điều trị sau 4 tuần không có dấu hiệu cải thiện thì nên đi bác sĩ khám để được chẩn đoán kỹ hơn. Dùng thuốc theo đúng chỉ định của bác sĩ, không dùng bừa bãi, theo kinh nghiệm mách bảo, bệnh sẽ càng khó chữa, lây lan nhanh và nhanh tái phát.

Ngoài ra, trong quá trình điều trị, cần thực hiện vệ sinh thân thể sạch sẽ. Không nên tắm bằng xà bông, sữa tắm mà nên dùng chanh để tắm, không nên chà xát nhiều. Nên giữ cho cơ thể khô ráo, tránh ẩm ướt và ra mồ hôi. Giặt sạch quần áo và phơi dưới nắng to hoặc là ủi mặt trong quần áo trước khi mặc. Không nên mặc quần áo chung với người khác. Khi bệnh đã lui, da đã lành, phải diệt nấm ở những vật dụng cá nhân như quần áo, chăn màn... bằng cách luộc ở nước sôi 100°C trong vòng 15 phút.